

การส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

An Operational Preparation for Lifelong Learning in The Digital Community Centers

Received: October 5, 2018

Revised: October 30, 2018

Accepted: November 1, 2018

ดิศฎาพันธ์ บุตรกุล*

Didsadaphan Butkul

ศิริณา จิตต์จรัส**

Sirina Jitcharat

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความพร้อมในการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) เปรียบเทียบความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับพื้นที่ตั้ง และทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแล และ 3) เสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนฯ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ จำนวน 440 ฉบับ รวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้รับผิดชอบศูนย์ฯ และผู้รับบริการ และมีผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ที่คัดเลือกมาเพื่อประเมินแนวทางการส่งเสริมความพร้อมของศูนย์ฯ สถิติที่ใช้คือ ร้อยละ, χ^2 , S.D. และเปรียบเทียบโดยใช้ t-test การวิจัยพบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพร้อมในการดำเนินการของศูนย์ฯ ในระดับมาก ผู้รับผิดชอบศูนย์ฯ ให้ความสำคัญกับบุคลากร ลักษณะสถานที่ตั้ง การมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดการและการประสานงาน ภูมิปัญญาและอาชีพ ในขณะที่ผู้รับบริการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ลักษณะสถานที่ตั้ง การจัดการและการประสานงาน บุคลากร ภูมิปัญญาและอาชีพ ตามลำดับ 2) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ฯ กับพื้นที่ตั้ง และทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแล 3) ศูนย์ดิจิทัลชุมชนฯ ควรเข้าถึงชุมชน มีโครงสร้างและสาธารณูปโภคพื้นฐาน มีทรัพยากรบุคคล และสารสนเทศ และมีการประสานองค์ความรู้และความสัมพันธ์กับสมาชิกภายในชุมชน

คำสำคัญ: ความพร้อมการดำเนินงาน/ ศูนย์ดิจิทัลชุมชน/ การเรียนรู้ตลอดชีวิต

Abstract

The purposes of this study are 1) to study the Operational Preparation (OP) of the lifelong learning in the Digital Community Centers (DCCs), 2) to compare the relation between OP and the location and that between OP and the staff's ICT skill, and 3) to propose a set of recommendation for promoting OP in the DCCs. 440 questionnaires were collected from DCC administrators and their consumers, and 5 experts were

* นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาดูแลและการพัฒนามนุษย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

** อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ภาควิชาการศึกษาดูแลชีวิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

.....

opted for reviewing the guideline. Percentage, standard deviation and t-test were used throughout the analysis. The finding reveals that 1) the OP of their DCC, respondent was at a high level. The administrators see the importance of their personals, site features, community participation, cooperation and management, occupations and intellects; while the consumers prioritize community participation, site features, cooperation and management, personals, occupations and intellects respectively. 2) There is no relation between OP and the location and that between OP and the staff's ICT skill. 3) DCCs should be accessible, acquire basic infrastructure, provide ICT and support, and maintain knowledge and cooperation among members in the community.

Keywords : Operational Preparation/ The Digital Community Centers/ The Lifelong Learning

บทนำ

ศูนย์ดิจิทัลชุมชนเป็นหนึ่งในศูนย์การเรียนรู้ที่จัดตั้งขึ้นตามนโยบายการขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัล เพื่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านนวัตกรรม การพัฒนาคน การให้บริการต่าง ๆ ของภาครัฐ รวมถึงการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การศึกษา การสร้างสารสนเทศและองค์ความรู้ต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น ภายใต้ความร่วมมือของ 4 กระทรวง ได้แก่ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สนับสนุนการวางโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพสู่ทุกตำบลทั่วไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำหน้าที่ส่งเสริมพัฒนาผลิตผลทางการเกษตรของชุมชนแต่ละพื้นที่รวมถึงการนำนวัตกรรมสู่การผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ กระทรวงพาณิชย์ทำหน้าที่ส่งเสริมเรื่องพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และกระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่ยกระดับการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่โลกดิจิทัล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559: 1) สำนักงาน กสณ. ในฐานะเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่งเสริม สนับสนุน และประสานภาคีเครือข่าย ได้รับมอบหมายจากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการให้ดำเนินงานด้านการสร้างเครือข่ายศูนย์ดิจิทัลชุมชน เพื่อสร้างความพร้อมและความเข้มแข็งของชุมชน ในการรองรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสังคมดิจิทัล ตาม ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาตลอดชีวิต (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2559: 5-9) ศูนย์ดิจิทัลชุมชน ก่อตั้งขึ้นเพื่อรองรับการขับเคลื่อนแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมให้เกิดเป็นรูปธรรมในระยะเร่งด่วน เน้นการให้บริการชุมชนในกิจกรรมหลักๆ ได้แก่ ให้คำปรึกษา แนะนำ ส่งเสริมการซื้อขายออนไลน์ และการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำธุรกรรมออนไลน์ จัดอบรมเพื่อบ่มเพาะความรู้ด้านการค้าขายออนไลน์แบบครบวงจร การอบรมให้ความรู้และพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และบริการเชิงดิจิทัลที่น่าสนใจ บริการพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับการทำงานร่วมกันของชุมชน รวมถึงจัดให้มีอุปกรณ์ดิจิทัล เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของชุมชน ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะเนื้อหาด้านอาชีพ การดูแลสุขภาพ การส่งเสริมทักษะด้านดิจิทัล และความรู้อื่นๆ ผ่านสื่อดิจิทัล และประชาชนสามารถใช้ดิจิทัลเพื่อ

ประโยชน์ในอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างรู้เท่าทันและรับผิดชอบ พร้อมทั้งได้รับประโยชน์จากนโยบายเศรษฐกิจดิจิทัลเพื่อสร้างคุณค่าและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้โดยตรง ผู้ประกอบการชุมชน เกษตรกร วิชากิจชุมชนมีโอกาสและมิตลาดเพิ่มมากขึ้นจากการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและตลาดออนไลน์ มีแหล่งการเรียนรู้ตามอสังขยทุกที่ทุเวลาบนทุกอุปกรณ์การสื่อสารดิจิทัลที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เข้าถึงข้อมูลข่าวสารภูมิปัญญาของชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศที่มีการรวบรวมอย่างเป็นระบบ สามารถแลกเปลี่ยนสินค้าและสร้างมูลค่าเพิ่ม ตลอดจนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทย เปิดโลกทัศน์ และมุมมองสากลผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล อีกทั้งมีศูนย์ดิจิทัลชุมชนเป็นศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำข้อมูลข่าวสารบริการ และสิทธิประโยชน์จากหน่วยงานต่าง ๆ (สำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2558: 1)

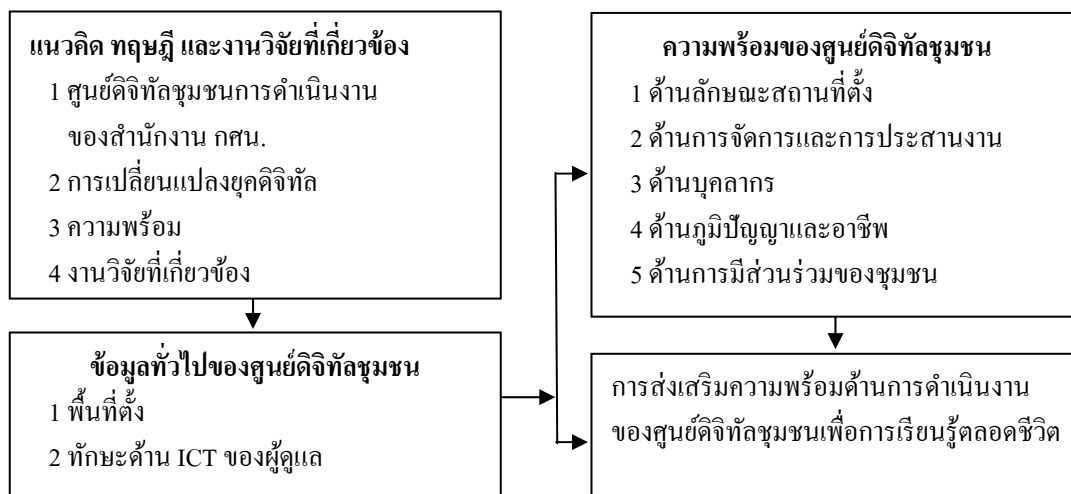
ดังนั้น ศูนย์ดิจิทัลชุมชน จึงเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่มีความสำคัญเนื่องจากการใช้ชีวิตในยุคการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทยเพื่อเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 นั้น ได้เน้นการผลักดันให้ประชาชนก้าวทันต่อโลกยุคดิจิทัล (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2559:1-5) ซึ่งบริหารจัดการฐานข้อมูลที่เป็นสำหรับ กชน. และชุมชนให้มีความรู้และการรับรู้ที่เท่าทัน สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกยุคดิจิทัลได้ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของสำนักงาน กชน. ประจำปีงบประมาณ 2561 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561: 1-13) ที่กล่าวว่า ในปัจจุบันศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในฐานะเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่งเสริม สนับสนุน และประสานภาคีเครือข่าย โดยได้รับมอบหมายให้ดำเนินงานในด้านของการสร้างเครือข่ายศูนย์ดิจิทัลชุมชน เพื่อสร้างความพร้อมและความเข้มแข็งของชุมชนในการรองรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสังคมดิจิทัล และเป็นการส่งเสริมการดำเนินงานในเรื่องการสร้างเครือข่ายศูนย์ดิจิทัลชุมชน พร้อมทั้งสร้างความพร้อมของชุมชนให้บรรลุตามนโยบายและวัตถุประสงค์ โดย กชน.อำเภอ มีหน้าที่ในการจัดกิจกรรมโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการการดำเนินงานศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อพัฒนาวิทยากรแกนนำ ครู กชน.ตำบล และประชาชนทั่วไป ให้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการใช้เครื่องมือดิจิทัลต่าง ๆ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้ศูนย์ดิจิทัลชุมชนเป็นศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิต และสามารถดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกันทุกแห่งอย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่อย่างยั่งยืนคู่กับชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต
2. เปรียบเทียบความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับพื้นที่ตั้ง และทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแล
3. เสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ประกอบด้วย ศูนย์ดิจิทัลชุมชนสังกัด กศน.ตำบล จำนวนทั้งสิ้น 7,424 แห่ง ที่อยู่ภายใต้การดูแลของ กศน.อำเภอ ประกอบด้วยกลุ่มผู้รับผิดชอบ และกลุ่มผู้รับบริการ จำนวนทั้งสิ้น 878 อำเภอ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2560:15) และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มผู้รับผิดชอบ และกลุ่มผู้รับบริการ จำนวนทั้งสิ้น 440 คน คือ กลุ่มผู้รับผิดชอบ ได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการ และผู้ดูแล จำนวนทั้งสิ้น 264 คน และกลุ่มผู้รับบริการ จำนวนทั้งสิ้น 176 คน ใช้เกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน ร้อยละ 10 ของอำเภอทั้งหมด โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) และผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับประเมินความเหมาะสม (Connoisseurship) ของข้อมูล โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่า และมีความรู้ความชำนาญหรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตลอดชีวิต ด้านศูนย์ดิจิทัลชุมชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศหรือเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบประเมินความเหมาะสมของแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ 2.1) แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 สำหรับกลุ่มผู้รับผิดชอบ และชุดที่ 2 สำหรับกลุ่มผู้รับบริการ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) การศึกษาสภาพความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณ (Rating Scale) ค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท และ 3) การส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 82-83) โดยการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการ คือ 1) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ศึกษาจากตำรา เอกสาร บทความ ทฤษฎีหลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตของการวิจัย

และสร้างเครื่องมือวิจัย ให้ครอบคลุมความมุ่งหมายของการวิจัย 2) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร เพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบสอบถาม พร้อมทั้งการลงพื้นที่จริงในการสอบถาม สัมภาษณ์และสังเกตจากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานจริง รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในศูนย์ดิจิทัลชุมชน เพื่อจะได้มีความชัดเจนตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยยิ่งขึ้น 3) นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมตามตัวบ่งชี้ที่ต้องการศึกษาและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จำนวน 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 สำหรับผู้รับผิดชอบ และชุดที่ 2 สำหรับผู้รับบริการ 4) นำแบบสอบถามที่เป็นโครงร่างแล้วไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence : IOC) ของ บุญชม ศรีสะอาด (2553 : 64) พร้อมปรับปรุงแก้ไข โดยข้อคำถามที่ใช้ได้จะมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80–1 ทั้ง 2 ชุด และ 5) นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้รับผิดชอบ จำนวน 30 คน และผู้รับบริการ จำนวน 30 คน เพื่อกำหนดหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือทั้ง 2 ชุด คือ .978 และ .955 ตามลำดับ และ 2.2 แบบประเมินสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินความเหมาะสมของแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งได้มาจากการนำผลการการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามมาสร้างเป็นแบบประเมิน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 3.1) แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบประเมินแนวทางการส่งเสริมความพร้อมฯ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยประสานงาน กศน.อำเภอ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับมาคิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และ 3.2) แบบประเมิน ผู้วิจัยได้ประสานงานผู้ทรงคุณวุฒิที่กำหนดไว้ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทำแบบประเมินความเหมาะสมของแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต จำนวนทั้งสิ้น 5 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล คือ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) 2) การศึกษาสภาพความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลโดยใช้เกณฑ์ตามแนวคิดของ Best (1981: 182) ซึ่งมีรายละเอียดระดับความพร้อม ดังนี้ 2.1) ตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป คือ มากที่สุด 2.2) ช่วงระหว่าง 3.50 – 4.49 คือ มาก 2.3) ช่วงระหว่าง 2.50 – 3.49 คือ ปานกลาง 2.4) ช่วงระหว่าง 1.50 – 2.49 คือ น้อย และ 2.5) ต่ำกว่า 1.50 คือ น้อยที่สุด ตามลำดับ และ 3) การส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการหาค่าการแจกแจงความถี่ ร้อยละ และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา 4) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมการดำเนินงานกับพื้นที่ตั้งและทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแล โดยใช้สถิติ t-test 5) และการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิตจากผู้เชี่ยวชาญ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. สภาพความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงสภาพความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	กลุ่มผู้รับผิดชอบ			กลุ่มผู้รับบริการ		
	$\bar{X}_1$	S.D.	ระดับความพร้อม	$\bar{X}_2$	S.D.	ระดับความพร้อม
1. ด้านลักษณะสถานที่ตั้ง	3.79	.620	ระดับมาก	4.19	.610	ระดับมาก
2. ด้านการจัดการและการประสานงาน	3.71	.674	ระดับมาก	4.14	.551	ระดับมาก
3. ด้านบุคลากร	3.81	.656	ระดับมาก	4.11	.561	ระดับมาก
4. ด้านภูมิปัญญาและอาชีพ	3.55	.729	ระดับมาก	4.01	.593	ระดับมาก
5. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	3.76	.684	ระดับมาก	4.23	.573	ระดับมาก
รวม	3.72	.608	ระดับมาก	4.13	.501	ระดับมาก

(หมายเหตุ ความพร้อมระดับมาก หมายถึง ค่าเฉลี่ยของระดับความพร้อมที่มีค่าระหว่าง 3.50 – 4.49)

จากตาราง พบว่า สภาพความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1.1) กลุ่มผู้รับผิดชอบ ในภาพรวมมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบุคลากรมีระดับความพร้อมสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านลักษณะสถานที่ตั้ง ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการจัดการและการประสานงาน และด้านภูมิปัญญาและอาชีพ ตามลำดับ และ 1.2) กลุ่มผู้รับบริการ ในภาพรวมมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนมีระดับความพร้อมสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านลักษณะสถานที่ตั้ง ด้านการจัดการและการประสานงาน ด้านบุคลากร และด้านภูมิปัญญาและอาชีพ ตามลำดับ

2. เปรียบเทียบความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับพื้นที่ตั้ง และทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ความพร้อมด้านพื้นที่ตั้ง และทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแล

ประเด็นการเปรียบเทียบ	ความพร้อมของศูนย์ฯ		ค่า t	ค่า Sig.
	$\bar{X}$	<i>S.D.</i>		
พื้นที่ตั้ง				
1. ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง	3.71	.625	.350	.727
2. ไม่ได้ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง	3.73	.592		
ทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแล				
1. เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์/เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.87	.568	1.25	.211
2. ไม่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์/เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.71	.611		

* นัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับพื้นที่ตั้ง และทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแล คือ 2.1) การเปรียบเทียบความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับพื้นที่ตั้ง พบว่า ศูนย์ดิจิทัลชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองและไม่ได้ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองมีค่าเฉลี่ยความพร้อมอยู่ในระดับมากเหมือนกัน ($\bar{X}$ = 3.71, S.D. = .625) และ ($\bar{X}$ = 3.73, S.D. = .592) ตามลำดับ จากการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t-test ได้ค่า (t) เท่ากับ .350 และค่า (Sig.) เท่ากับ .727 และ 2.2) การเปรียบเทียบความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับทักษะด้าน ICT ผู้ดูแลที่มีทักษะและไม่มีทักษะเกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์/เทคโนโลยีสารสนเทศมีค่าความพร้อมในระดับมากเหมือนกัน ($\bar{X}$ = 3.87, S.D. = .568) และ ($\bar{X}$ = 3.71, S.D. = .611) ตามลำดับ จากการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t-test ได้ค่า (t) เท่ากับ 1.25 และค่า (Sig.) เท่ากับ .211

จึงสรุปได้ว่า การวิเคราะห์ทั้ง 2 ด้าน ได้ค่า Sig. มากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ดังนั้น ศูนย์ดิจิทัลชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองกับไม่ได้ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง และผู้ดูแลที่มีทักษะและไม่มีทักษะเกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์/เทคโนโลยีสารสนเทศมีความพร้อมไม่แตกต่างกัน

3. การประเมินความเหมาะสมของแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทุกด้าน คือ 3.1) ด้านลักษณะสถานที่ตั้ง ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชนให้อยู่ภายในชุมชนหรือใกล้แหล่งชุมชน อาคารจัดตั้งเป็นเอกเทศ จัดสรรพื้นที่ของหน่วยงานให้เป็นสัดส่วนให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมและป้องกันเสียงดังรบกวนจากภายนอกได้ มีระบบรักษาความปลอดภัยของทรัพย์สินที่ดีและรัดกุมทั้งเวลากลางวันและกลางคืน จัดสรรครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ และครุภัณฑ์สำนักงานต่าง ๆ ให้เพียงพอและสอดคล้องกับนโยบายการจัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชน จัดตั้งระบบโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง มีความเสถียรภาพ และครอบคลุมทุกพื้นที่ทั้งระบบ LAN และ WIFI พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ด้านการบริการของศูนย์ดิจิทัลชุมชนให้ประชาชนในชุมชนรับทราบข้อมูลต่าง ๆ และกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสนใจ 3.2) ด้านการจัดการและการประสานงาน ได้แก่ สนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอในการบริหารจัดการภายในศูนย์ดิจิทัลชุมชน จัดทำระบบฐานข้อมูลชุมชนและการให้บริการข้อมูลชุมชน บำรุงรักษาวัสดุ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อย่างต่อเนื่องให้สามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ ยืดหยุ่นเวลาการให้บริการเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน ประสานความร่วมมือในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และจัดฝึกอบรมหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน 3.3) ด้านบุคลากร ได้แก่ บุคลากรสามารถให้บริการข้อมูลข่าวสารกับประชาชนที่สนใจได้ครบถ้วน และถูกต้อง อบรมเพิ่มทักษะเฉพาะด้านให้กับบุคลากรที่ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชนให้มีความรู้ ความชำนาญด้านดิจิทัล/เทคโนโลยี/ICT มีบุคลากรประจำให้บริการ แนะนำ ปกป้องและช่วยเหลือผู้มาใช้บริการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรภายในได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และบุคลากรสามารถส่งเสริมการจัดกิจกรรมหลักสูตรดิจิทัลภายในชุมชน 3.4) ด้านภูมิปัญญาและอาชีพ ได้แก่ เป็นแหล่งรวบรวม

ข้อมูล ความรู้ ด้านภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณี อาชีพ สินค้า และการให้บริการที่เป็นประโยชน์กับคนในชุมชน นำเสนอข้อมูลด้านภูมิปัญญาและอาชีพให้กับคนในชุมชนทราบเพื่อกระตุ้นให้เกิดความน่าสนใจ เพิ่มทักษะให้บุคลากรในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านภูมิปัญญาและอาชีพของคนในชุมชน จัดโครงการฝึกอบรมด้านภูมิปัญญาและอาชีพให้กับคนในชุมชนเพื่อให้เห็นความสำคัญมากขึ้น ประชาสัมพันธ์ให้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาและอาชีพของคนในชุมชน และเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างตลาดออนไลน์ ร้านค้าอิเล็กทรอนิกส์ และเป็นศูนย์กลางในการรองรับการพัฒนาอาชีพของคนในชุมชน และ 3.5) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ บูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างคนกับคน และคนกับหน่วยงานให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนด ส่งเสริม สนับสนุนให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญในการให้ความร่วมมือกับศูนย์ดิจิทัลชุมชน สร้างแผนประชาสัมพันธ์ข้อมูลกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชนและเครือข่ายในพื้นที่ การทำงานร่วมกับชุมชนโดยยึดผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก ติดตามผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาศูนย์ดิจิทัลชุมชน และสร้างความสัมพันธ์โดยการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในโอกาสต่าง ๆ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย พบว่า 1) การสำรวจความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1.1) กลุ่มผู้รับผิดชอบ พบว่า ทั้งภาพรวมและรายด้านมีความพร้อมอยู่ในระดับมากเหมือนกัน โดยมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพร้อมจากสูงสุดไปหาลดต่ำสุด ดังนี้ ด้านบุคลากร ด้านลักษณะสถานที่ตั้ง ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการจัดการและการประสานงาน และด้านภูมิปัญญาและอาชีพ ตามลำดับ และ 1.2) กลุ่มผู้รับบริการ พบว่า ภาพรวมและรายด้านมีความพร้อมอยู่ในระดับมากเหมือนกัน โดยมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพร้อมจากสูงสุดไปหาลดต่ำสุด ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านลักษณะสถานที่ตั้ง ด้านการจัดการและการประสานงาน ด้านบุคลากร และด้านภูมิปัญญาและอาชีพ ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับพื้นที่ตั้ง และทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแล พบว่า ศูนย์ดิจิทัลชุมชนที่ตั้งในเขตอำเภอเมืองกับไม่ใช่เขตอำเภอเมือง และทักษะด้าน ICT ของผู้ดูแลไม่มีความแตกต่างกันทั้ง 2 ประเด็น และ 3) แนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนี้ 3.1) ศูนย์ดิจิทัลชุมชนฯ ควรเข้าถึงชุมชน คือ อยู่ภายในชุมชนหรือใกล้แหล่งชุมชน เป็นอาคารเอกเทศ มีระบบรักษาความปลอดภัย มีชุดเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เพียงพอ มีระบบโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงครอบคลุมทุกพื้นที่ และมีการประชาสัมพันธ์ด้านการบริการของศูนย์ฯ 3.2) ศูนย์ดิจิทัลชุมชนฯ มีโครงสร้างและสาธารณูปโภคพื้นฐาน คือ สนับสนุนงบประมาณในการบริหารจัดการ จัดทำระบบฐานข้อมูลชุมชนและการให้บริการข้อมูลชุมชน บำรุงรักษาวัสดุ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อย่างต่อเนื่อง ยืดหยุ่นเวลาการให้บริการ ทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และอบรมหลักสูตรที่สอดคล้องกับ 3.3) ศูนย์ดิจิทัลชุมชนฯ เป็นความต้องการของคนในชุมชน คือ มีทรัพยากรบุคคลและสารสนเทศสามารถให้บริการข้อมูลข่าวสารได้ถูกต้อง อบรมเพิ่มทักษะด้าน ICT ให้กับบุคลากรที่ดูแล มีบุคลากร

ประจำให้บริการ ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และส่งเสริมการจัดกิจกรรม หลักสูตรดิจิทัลภายในชุมชน 3.4) ศูนย์ดิจิทัลชุมชนฯ มีการประสานองค์ความรู้ คือ เป็นแหล่งรวบรวม ข้อมูล ความรู้ ด้านภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณี อาชีพ สินค้า และการให้บริการ นำเสนอข้อมูลด้านภูมิปัญญาและอาชีพให้กับคนในชุมชน เพิ่มทักษะให้บุคลากรในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านภูมิปัญญาและอาชีพของคนในชุมชน จัดโครงการฝึกอบรมด้านภูมิปัญญาและอาชีพให้กับคนในชุมชน ประชาสัมพันธ์ให้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาและอาชีพของคนในชุมชน และเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างตลาดออนไลน์ และ 3.5) ศูนย์ดิจิทัลชุมชนฯ มีความสัมพันธ์กับสมาชิกภายในชุมชน คือ บุคลากรการทำงาน ส่งเสริม สนับสนุนให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของศูนย์ฯ สร้างแผนประชาสัมพันธ์ร่วมกับชุมชนและเครือข่ายในพื้นที่ ทำงานร่วมกับชุมชนโดยยึดผลประโยชน์ของส่วนรวม ติดตามผลการมีส่วนร่วมของประชาชน และจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในโอกาสต่าง ๆ

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากการศึกษาพบว่า สภาพความพร้อมปัจจุบันในการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้น โดยภาพรวม และการแบ่งรายด้านทุกด้านมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อหากพิจารณาเป็นรายข้อนั้น ยังพบว่ามีบางประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น โดยได้เสนอเป็นระดับความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความพร้อมในข้อต่ำสุด ดังนี้ 1.1) ด้านลักษณะสถานที่ตั้ง พบว่า ระบบและมาตรการรักษาความปลอดภัยอาคารสถานที่ และอุปกรณ์ต่าง ๆ และการจัดป้ายข้อความแสดงจุดบริการประชาชนและป้ายประชาสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยระดับความพร้อมต่ำที่สุดเท่ากัน ทั้งนี้ระบบและมาตรการรักษาความปลอดภัยนั้นอาจส่งผลต่อความปลอดภัยต่อผู้ใช้บริการและทรัพย์สินของหน่วยงาน จากประเด็นดังกล่าวควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความพร้อมมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุชีรา ไชยวัน และจันทร์ศม ภูติธริยวัฒน์ (2561: 50) กล่าวว่า การจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้ปลอดภัย เช่น การจัดให้มีการดูแลและตรวจสอบสิ่งแวดล้อมและอาคารเรียนให้มีความมั่นคง แข็งแรง เพื่อให้เกิดความปลอดภัยกับนักเรียน มีการทำป้ายเตือนในพื้นที่ที่จะเป็นอันตรายกับนักเรียนเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในสถานศึกษา เป็นต้น และนอกจากนี้การจัดป้ายข้อความแสดงจุดบริการประชาชนและป้ายประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ของศูนย์ดิจิทัลชุมชนนั้น ก็ส่งผลต่อการใช้บริการของผู้ใช้บริการด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พุทธชาติ ลิ้มศิริเรืองโร (2556: 76) กล่าวว่า ป้ายและแผ่นพับประชาสัมพันธ์มีความจำเป็นอย่างมากต่อผู้ใช้บริการ โดยผู้ใช้บริการก็เห็นว่าป้ายและแผ่นพับประชาสัมพันธ์มีความจำเป็นต่อการใช้บริการมากเช่นกัน 1.2) ด้านการจัดการและการประสานงาน พบว่า ระบบรักษาความปลอดภัยการใช้อินเทอร์เน็ตและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้บริการมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งประเด็นดังกล่าวมีความสำคัญเป็นอย่างมากจึงสมควรจะได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความปลอดภัยต่อผู้ใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นรินทร์ พนาवास (2560:1-3) กล่าวว่า การใช้อินเทอร์เน็ตให้

ปลอดภัยสำหรับผู้ใช้งานในองค์กรนั้น องค์กรควรติดตั้งระบบรักษาความปลอดภัย สำหรับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอย่างสมบูรณ์และพอเพียงทั้งระบบโปรแกรม หรืออุปกรณ์ประเภทที่สามารถตรวจสอบไวรัส และป้องกันการใช้งานประเภทต่าง ๆ ที่ไม่พึงประสงค์ 1.3) ด้านบุคลากร พบว่า บุคลากรที่มีทักษะความรู้ ความชำนาญด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และโครงข่ายอินเทอร์เน็ตไว้ให้บริการนั้นมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้มีความสำคัญมากต่อความพร้อมในการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน เนื่องจากหากบุคลากรประจำศูนย์ดิจิทัลชุมชนนั้นขาดทักษะความรู้ ความชำนาญด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และโครงข่ายอินเทอร์เน็ตไว้ให้บริการ อาจส่งผลให้การดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนไม่เป็นไปตามเป้าหมาย สอดคล้องกับกรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารระยะ พ.ศ. 2554 – 2563 ของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2554: 22-27) ที่กล่าวไว้ว่า กำลังคนที่มีคุณภาพจะมีความสามารถในการพัฒนาและใช้ไอซีทีอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ประกอบการและแรงงานทั่วไปต้องมีความรู้และทักษะในการใช้งานไอซีทีและสามารถใช้ไอซีทีเป็นเครื่องในการขับเคลื่อนธุรกิจ และแนวคิดของ กิดานันท์ มลิทอง (2548:201) ที่กล่าวไว้ว่าการบูรณาการและการประยุกต์ใช้ทักษะพื้นฐานด้านความรู้ความเข้าใจในชีวิตประจำวันในด้านเทคนิคซึ่งรวมถึงความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ โปรแกรม เครือข่ายและองค์ประกอบต่าง ๆ ของเทคโนโลยีดิจิทัลจะทำให้บุคคลเกิดความเชี่ยวชาญด้านไอซีที ที่เพิ่มความสามารถด้านเทคโนโลยีได้มากที่สุด นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐาปณี พวงงาม (2560: 271) กล่าวว่า แนวทางพัฒนาการปฏิบัติที่เป็นเลิศนั้น บุคลากรทุกคนควรพัฒนาตนเอง พัฒนางาน โดยแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง ร่วมประชุม ร่วมอบรม ร่วมสัมมนา และสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน 1.4) ด้านภูมิปัญญาและอาชีพ พบว่า การมีสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นของชุมชนไว้ให้บริการจำหน่ายนั้นมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด สืบเนื่องมาจากคนในชุมชนยังไม่มีตัวอย่างของชุมชนที่ประสบความสำเร็จจึงไม่เห็นความสำคัญศูนย์ดิจิทัลชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อมรรรัตน์ อนันต์วราพงษ์ (2557: 126) กล่าวว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้สามารถประกอบอาชีพด้วยการพึ่งพาตนเองนั้น พื้นฐานที่สำคัญจำเป็นต้องให้ชุมชนรู้ศักยภาพของตนเอง รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยการให้ชุมชนทำการวิเคราะห์ตนเอง เพื่อให้เห็นถึงสภาพปัญหา โดยการรู้จักแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาสที่เป็นไปได้ อันจะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนได้ด้วยตนเอง โดยมีจุดเน้นที่การพึ่งพาตนเอง และใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำเองในชุมชน และ 1.5) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า การติดตามผลการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์ดิจิทัลชุมชนนั้นมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด อาจเนื่องจากประชาชนในชุมชนเองยังไม่เห็นความสำคัญของศูนย์ดิจิทัลชุมชนจึงไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรหรือให้ความร่วมมือเพียงส่วนน้อย แต่ถ้าหากสามารถเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนได้จะส่งผลให้ชุมชนนั้นให้ความร่วมมือมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับจุฑารัตน์ ชมพันธุ์ (2555: 123) กล่าวว่า ประเด็นสำคัญที่ผู้ดำเนินการมีส่วนร่วมต้องไม่ละเลยคือการมีส่วนร่วมของประชาชนต้องเป็นการสื่อสารแบบสองทาง รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน และการติดตามผลการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์ดิจิทัลชุมชนนั้นอาจจะยังขาดบุคลากรที่มีความชำนาญในการติดต่อประสานงาน ดังนั้นหากส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรที่มีส่วน

.....

เกี่ยวข้องในการดำเนินงานได้พัฒนาทักษะความรู้ด้านการติดตามประเมินผลพร้อมทั้งการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์จะส่งผลให้การดำเนินงานนั้นเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของนภวรรณ คณานุรักษ์ (2554: 123) กล่าวว่าไว้ว่า บุคลากรจะมีคุณภาพได้ต้องมีการกำหนดระบบ (System) การทำงานที่ชัดเจน โดยให้ทุกส่วนขององค์กรปฏิบัติหน้าที่ประจำของตนเองตามระบบที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งบุคลากรจะต้องรับรู้ และเข้าใจถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ และหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง และเพิ่มเติมทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานตามหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติงานที่เกิดประสิทธิผลสูงสุด และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สำเริง สุวาท (2560: 314) กล่าวว่าไว้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนต้องประกอบด้วย ด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการวางแผน และด้านการประเมินผล ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตของ จันทรศรี สิมสินธุ์ ภูมิธ บัญทองเถิง และทัศนีย์ นาคคุณทรง (2559: 83-94) กล่าวว่า คนในชุมชน มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงทุกด้าน โดยเรียนรู้ได้ด้วยเชิงประจักษ์ในพฤติกรรมผ่านกิจกรรมหลักในการเรียนรู้ร่วมกันใน 3 ช่องทางคือ 1) เรียนรู้ร่วมกันในชุมชน 2) การนำชุมชนไปเรียนรู้ร่วมกับชุมชนอื่น และ 3) ชุมชนพื้นที่อื่นมาเรียนรู้ร่วมกับนวัตกรรมชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ตระหนักและเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ ซึ่งต้องต่อเนื่องตลอดชีวิต

2. การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย จากการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนกับพื้นที่ตั้ง และทักษะเฉพาะด้านของผู้ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชน พบว่า เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของศูนย์ดิจิทัลชุมชนที่ตั้งในเขตอำเภอเมืองกับไม่ใช่เขตอำเภอเมืองและทักษะเฉพาะด้านของผู้ดูแลศูนย์ดิจิทัลชุมชนพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัย อาจเนื่องจากสภาพพื้นที่ในปัจจุบันของประเทศไทยนั้น ได้รับการพัฒนาในระดับที่เท่าเทียมกันทั้งด้านการคมนาคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง และการศึกษา รวมทั้งการดูแลเอาใจใส่จากทางภาครัฐ ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยได้เข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ส่งผลให้หน่วยงานทุกภาคส่วนก้าวทันต่อเทคโนโลยีดิจิทัลสมัยใหม่ อีกทั้ง ความรู้และทักษะเฉพาะด้านดิจิทัลสามารถเรียนรู้เพิ่มเติมได้จากสิ่งแวดที่ที่เป็นอยู่ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ของสำนักนายกรัฐมนตรี (2560: 1-7) ที่กำหนดไว้ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว โดยมีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีแนวทางการพัฒนาจังหวัด ภาค และเมือง ที่กำหนดพื้นที่เป้าหมาย สาขาการผลิตและบริการเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติและกำกับให้การขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ จังหวัด ภาค และเมือง เกิดผลสัมฤทธิ์และสอดคล้องกับเป้าหมายรวมของประเทศ รวมทั้งได้กำหนดแนวทางเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนประเด็นการปฏิรูปประเทศที่สภาพัฒนาฯ กำหนดและสภาพัฒนาฯ กำหนดได้เสนอและต้องเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จ

3. แนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากการศึกษาแนวทางการส่งเสริมความพร้อมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านลักษณะสถานที่ตั้ง ด้านการจัดการและการประสานงาน ด้านบุคลากร ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และด้านภูมิปัญญาและอาชีพ พบว่า ในทุก ๆ ด้าน ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความพร้อมในการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน เช่น ระยะห่างจากแหล่งชุมชน ระบบการรักษาความปลอดภัย การประชาสัมพันธ์ ชุดอุปกรณ์เครื่องคอมพิวเตอร์ ระบบโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง งบประมาณ ระบบฐานข้อมูลชุมชน การบำรุงรักษาวัสดุ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ความยืดหยุ่นด้านเวลาการให้บริการ การจัดฝึกอบรม การเพิ่มทักษะด้านดิจิทัลของบุคลากร สร้างแหล่งรวบรวมข้อมูล ความรู้ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณี อาชีพ สินค้า และการให้บริการที่เป็นประโยชน์กับคนในชุมชน เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างตลาดออนไลน์ ร้านค้าอิเล็กทรอนิกส์ การทำงานร่วมกับชุมชนโดยยึดผลประโยชน์ของส่วนรวม ติดตามผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาศูนย์ดิจิทัลชุมชน และสร้างความสัมพันธ์โดยการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในโอกาสต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยา ชินณะพงศ์ (2561: 277) กล่าวว่า องค์ประกอบการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพมาตรฐานสากล นั้น ประกอบด้วย ภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การมุ่งเน้นผู้รับบริการ การพัฒนาทรัพยากรบุคคล การบริหารเชิงระบบ การจัดการความรู้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพรรณ วุ่นสุข (2553: 180) กล่าวว่า ลักษณะของการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญ 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบของการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ 1) โครงสร้างทางเทคโนโลยี 2) การบริการ 3) ทรัพยากรบุคคล และองค์ประกอบของการบริหารจัดการชุมชน คือ 1) โครงสร้างชุมชน 2) คณะกรรมการบริหาร 3) ความรับผิดชอบ ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ สุทธาศินี สีนวนแก้ว (2553: 135) กล่าวว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการพัฒนาสังคมสู่สังคมคุณภาพโดยใช้ ICT ต้องอาศัยทุกส่วนในการขับเคลื่อนสู่การพัฒนาสังคมสู่สังคมคุณภาพที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ปัจจัยความสำเร็จสำคัญ 5 ประการจึงประกอบไปด้วย ความเข้มแข็งของชุมชน โครงสร้างพื้นฐานทาง ICT ในชุมชน การเข้าถึงสารสนเทศและความรู้ของคนในชุมชน การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และการเชื่อมโยงนโยบายและกิจกรรมระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ คือ แนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ค้นพบทั้ง 5 ด้าน มีความเหมาะสมสำหรับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับอำเภอ และระดับตำบลในการนำไปประยุกต์ใช้กับศูนย์ดิจิทัลชุมชนที่อยู่ภายใต้การบริหารจัดการของท่านให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองตามนโยบายของรัฐบาล และความต้องการของชุมชนมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

2.1) ควรมีการทำการวิจัยเพื่อศึกษาในเรื่องของปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยจะได้ทราบถึงปัญหาและแนวทางในการพัฒนาให้ศูนย์ดิจิทัลชุมชนสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2) ควรมีการทำการศึกษาวิจัยในศูนย์ดิจิทัลชุมชนที่ประสบความสำเร็จหรือเป็นต้นแบบ เพื่อศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อหรือประเด็นอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาศูนย์ดิจิทัลชุมชนให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของชุมชน

2.3) ควรมีการวิจัยและพัฒนา (The Research and Development) หรือทดลองแนวทางการส่งเสริมความพร้อมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในศูนย์ดิจิทัลชุมชน เพื่อส่งเสริมให้ศูนย์ดิจิทัลชุมชนเข้าสู่ความเป็นมาตรฐานสากล และยกระดับคุณภาพงานหรือคุณภาพชีวิตให้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2554). **กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ระยะ พ.ศ. 2554 – 2563 ของประเทศไทย**. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **กศน.เพื่อนเรียนรู้ : กศน.ขับเคลื่อนศูนย์ดิจิทัลชุมชน 7,424 แห่ง**. (Web-Based Instruction: WBI). [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2560. จาก <http://www.moe.go.th>.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). **นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานของสำนักงาน กศน. พ.ศ. 2561**. กรุงเทพมหานคร. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2548). **เทคโนโลยีและสื่อสารเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: อรุณาการพิมพ์.
- จันทร์ศรี สิมสินธุ์ ภูษิต บุญทองเถิง และทัศนีย์ นาคุณทรง. (2559). “นวัตกรรมชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต”. **วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น** 12(1): 83-94.
- จุฬารัตน์ ชมพันธุ์. (2555). “การวิเคราะห์หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในบริบทประเทศไทย The Public Participation Handbook: Making Better Decisions through Citizen Involvement”. **วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม** 8(1): 123.
- ฐาปณี พวงงาม. (2560). “องค์ประกอบที่เป็นเลิศที่ส่งผลต่อคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษายอดเยี่ยมสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน”. **วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย** 9(2): 271.
- นภวรรณ คณานุรักษ์. (2554). “บทบาทผู้นำองค์กรที่มีพนักงานวิชาชีพ”. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย** 31(1): 123.

นรินทร์ พนาวาส. (2560). การใช้อินเทอร์เน็ตให้ปลอดภัยสำหรับผู้ใช้งานในองค์กร. มหาวิทยาลัยศรีปทุม. ชลบุรี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

ประภาพรธรรม วุ่นสุข. (2553). ลักษณะของการบริหารจัดการที่เหมาะสมของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนกรณีศึกษาในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารเทคโนโลยี วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พุทธชาด ลืมศิริเรืองไร. (2556). การศึกษาและพัฒนาป้ายและแผ่นพับประชาสัมพันธ์ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวที่ปราสาทพนมรุ้งและปราสาทเมืองต่ำ จังหวัดบุรีรัมย์. โครงการวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

สำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2550). โครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน: แบบสำรวจความพร้อมเพื่อขอรับการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน.

(Web-Based Instruction: WBI). [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2560. จาก

<http://www.phoubon.in.th>.

_____. (2558). ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนขับเคลื่อนสังคมสู่เศรษฐกิจดิจิทัล. (Web-Based Instruction: WBI). [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2560. จาก <http://www.adslthailand.com>.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2559). ร่าง พรบ. การศึกษาตลอดชีวิต. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.

_____. (2560). ผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต/อำเภอ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.

สำนักนายกรัฐมนตรี. (2560). สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

กรุงเทพมหานคร.

สำเริง สุวาท. (2560). “การมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2”. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย 9(1): 314.

สุชีรา ใจหวัง และจันทร์สม ภูติอริยวัฒน์. (2561). “การศึกษาการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1”. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 145(28): 50.

สุธาณี สีนวนแก้ว. (2553). “ปัจจัยความสำเร็จของการใช้ ICT เพื่อการพัฒนาสังคมคุณภาพในประเทศที่กำลังพัฒนา”. วารสารวิทยบริการ 21(2): 135.

- สุริยา ชินณะพงศ์. (2561). “องค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยระบบคุณภาพผู้
มาตรฐานสากล”. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย 10(1): 277.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2559). แนวคิดเกี่ยวกับประเทศไทย 4.0. (Web-Based Instruction: WBI). [ออนไลน์].
สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2560. จาก <http://planning2.mju.ac.th>.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2559). พระราชบัญญัติการศึกษา
ตลอดชีวิต. กรุงเทพมหานคร. สำนักงานส่งเสริมการศึกษาระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
กลุ่มงานพัฒนานโยบายและแผนงาน.
- อมรรัตน์ อนันต์วราพงษ์. (2557). “รูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนบางหัวเสือจังหวัด
สมุทรปราการตามแนวคิดพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง”. วารสารศิลปกรรมศาสตร์วิชาการวิจัย
และงานสร้างสรรค์ 1(2): 126.
- Best John W. (1981). **Research in Education**, 4th ed. New Jersey : Prentice – Hall Inc.